

Asia: VN/20413/2026

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta Rajavartiolaitoksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE x/2026 vp) täydentämisestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

FiCom kiittää sisäministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi Rajavartiolaitoksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen täydentämisestä ja esittää seuraavaa:

FiComin keskeiset viestit:

- Yrityksiin kohdistuvien velvoitteiden on oltava täsmällisiä, tarkkarajaisia, toteuttamiskelpoisia ja oikeasuhtaisia. Viranomaiselle kuuluvaa harkintaa ei saa siirtää yrityksille.
- Uhkaperusteinen rikostiedustelu edellyttää erityisen täsmällistä sääntelyä. Se ei saa johtaa yleiseen tai kohdentamattomaan tietoliikenteen seurantaan. Sijainti- ja yhdistymistietojen hankkiminen tulee rajata mahdollisimman tarkasti.
- Sijaintitiedon ja yhdistymistietojen hankkimista koskevat toimivaltuudet lisäävät yrityksiin kohdistuvia pyyntöjä, jolloin esim. sääntelyn perusteella yrityksille ei tule voida asettaa yleisiä, jatkuvia tai pitkäkestoisia tietojen luovutusvelvoitteita. Yritysvaikutukset sekä kyberturvallisuus- ja käyttövarmuusvaikutukset on arvioitava selkeästi.
- FiCom pitää perusteltuna ja erittäin tärkeänä esityksessä todettua, että sijaintitietopyynnön kohteena oleville yrityksille ei synny velvollisuutta luoda uutta kyvykkyyttä, kuten reaaliaikaisen sijainnin seuranta. Jatkovalmistelussa perusteluiden tasolle on syytä lisätä, että toimivaltuuden tulee koskea vain tietoja, jotka ovat yrityksen hallussa ja saatavilla osana sen tavanomaista ja lainmukaista toimintaa.

- Viranomaisen omien teknisten asennusten ja viestinnän välittäjän avustamisvelvollisuuden välinen rajanveto sekä viranomaisen oikeus päästä yritysten tiloihin, laitteisiin tai tietojärjestelmiin on säädettävä yksiselitteisesti. Erityisesti yrityksen välineiden ja henkilöstön käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta koskevaa säännöstä (58 o §) tulee muuttaa.
- Kaikilla viranomaisen avustamiseen tai tietojen antamiseen lain nojalla velvoitetuilla toimijoilla tulee olla oikeus täysimääräiseen korvaukseen veloitteen toteuttamisesta aiheutuvista kustannuksista toimijan nimikkeestä riippumatta (56 § ja 58 p §), myös henkilötyöstä sekä tietoturva- ja käyttövarmuustoimista. Lisäksi sääntelyn selkeyttämiseksi Rajavartiolaitoksen rikostiedustelulain korvaussäännöksistä tulisi poistaa viittaus SVPL:ään.

Yleiset huomiot

FiCom pitää 10.7.2026 antamassaan lausunnossa alkuperäisestä hallituksen esitysluonnoksesta esittämiään huomioita edelleen voimassa siltä osin kuin täydentävä esitys ei muuta niitä koskevaa sääntelyä.

Luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi Rajavartiolaitoksen rikostorjunnasta annettua lakia siten, että siihen lisättäisiin uusi 3 a luku Rajavartiolaitoksen uhkaperusteisesta rikostiedustelusta. Lisäksi lain 3 lukuun ehdotetaan muutoksia salaisiin tiedonhankintakeinoihin.

FiCom pitää vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa tärkeänä ja esityksen tavoitetta ymmärrettävänä. Uhkaperusteinen rikostiedustelu merkitsee kuitenkin olennaista muutosta, koska toimivaltuuksia voidaan käyttää ilman yksilöityä rikosepäilyä. Siksi luottamuksellisen viestin suojaan ja välitystietoihin puuttuvien toimivaltuuksien tulee olla täsmällisiä, tarkkarajaisia, toteuttamiskelpoisia ja oikeasuhtaisia. Sääntely ei saa johtaa yleiseen, kohdentamattomaan tai kaikenkattavaan tietoliikenteen seurantaan, heikentää vahvaa salausta tai verkkojen tietoturvaa taikka vaarantaa palvelujen käyttövarmuutta.

Yrityksille osoitettavat pyynnöt ja velvoitteet eivät saa jäädä avoimiksi tai tulkinnanvaraisiksi, eikä yrityksille saa siirtyä viranomaiselle kuuluvaa harkintaa toimivaltuuksien kohdentamisesta, laajuudesta tai suhteellisuudesta. FiCom ei ota kantaa perustuslain muuttamista koskevan esityksen valtiosääntöoikeudelliseen arviointiin eikä paikkatiedustelua tai osallistuvan tietolähteen käyttöä koskevaan sääntelyyn siltä osin kuin niillä ei ole välittömiä vaikutuksia viestintäverkkoihin, viestintäpalveluihin tai viestinnän välittäjien avustamisvelvoitteisiin.

Telepakkokeinot uhkaperusteisessa rikostiedustelussa (3 a luku)

Esitys laajentaisi uhkaperusteisen rikostiedustelun keinovalikoimaa luottamuksellisen viestin suojaan ja kotirauhan suojaan puuttuviin keinoihin, kuten telekuunteluun, televalvontaan, yhdistymistietojen hankkimiseen, tekniseen kuunteluun ja tekniseen laitetarkkailuun. Näiden käyttö edellyttää perustuslain 10 §:n muuttamista koskevan esityksen (HE 50/2026 vp) hyväksymistä ja voimaantuloa.

FiCom toteaa, että luottamuksellisen viestin suojaan puuttuvien keinojen uhkaperusteinen käyttö on esityksessä sidottu perustuslain 10 §:n muuttamiseen. FiComin kannalta keskeistä on, että teleyrityksiin ja muihin viestinnän välittäjiin kohdistuvat pyynnöt, vastuut ja toteuttamistavat säädetään yksiselitteisesti. Teleyrityksiin ja muihin viestinnän välittäjiin kohdistuvien pyyntöjen ja vaatimusten menettelyt, vastuunjako ja toteutustapa tulee kuvata selkeästi. Toimenpiteet on voitava toteuttaa vaarantamatta palvelujen luotettavuutta, kyberturvallisuutta tai muiden käyttäjien oikeuksia.

58 § Salaiset tekniset asennukset ja tiloihin pääsy

Ehdotettu 58 § mahdollistaisi telekuunteluun, tietojen hankkimiseen telekuuntelun sijasta, televalvontaan ja tekniseen tarkkailuun käytettävän laitteen, menetelmän tai ohjelmiston sijoittamisen toimenpiteen kohteena olevaan tilaan tai tietojärjestelmään. Rajavartiomiehellä olisi tällöin oikeus salaa mennä kohteeseen tai tietojärjestelmään sekä tilapäisesti ohittaa tai haitata sen suojausta. Sääntelystä tulee yksiselitteisesti ilmetä, voiko toimivaltuus kohdistua teleyrityksen, viestinnän välittäjän tai muun palveluntarjoajan hallinnassa oleviin teknisiin tiloihin, verkkolaitteisiin tai tietojärjestelmiin ja missä tilanteissa näin voidaan menetellä.

Viestintäverkot ja niiden tekniset tilat ovat palvelujen jatkuvuuden, kyberturvallisuuden ja verkkojen eheyden kannalta kriittisiä toimintaympäristöjä. Viranomaisen toimenpiteitä ei tule voida toteuttaa yrityksen verkossa, laitteessa tai tietojärjestelmässä tavalla, joka vaarantaa verkon kyberturvallisuuden tai käyttövarmuuden taikka jättää vastuun toimenpiteen vaikutuksista epäselväksi. Lähtökohtana tulee olla, että teleyrityksellä, viestinnän välittäjällä tai muulla palveluntarjoajalla on tieto sen hallinnassa oleviin teknisiin tiloihin, verkkolaitteisiin tai tietojärjestelmiin kohdistuvista viranomaisen toimenpiteistä. Tämä on välttämätöntä verkkojen käyttövarmuuden, kyberturvallisuuden, häiriönhallinnan ja vastuunjaon kannalta.

Jos tästä poiketaan, poikkeuksen edellytyksistä, viranomaisen vastuusta toimenpiteen teknisestä toteutuksesta, vaikutuksista ja mahdollisesti aiheutuvista vahingoista sekä jälkikäteisestä ilmoitusvelvollisuudesta tulee säätää laissa nimenomaisesti ja tarkkarajaisesti.

FiCom kiinnittää huomiota ehdotettujen rikostiedustelukeinojen, erityisesti sijaintitietojen ja yhdistymistietojen hankkimisen, mahdolliseen laajaan kohdentumiseen. Uhkaperusteisessa rikostiedustelussa toimivaltuuksia voidaan käyttää ilman yksilöityä rikosepäilyä. Sijainti- tai yhdistymistietojen hankkiminen esimerkiksi liikenteen solmukohdassa (esim. lentoasema tai matkustajaterminaali) tai laajalla maantieteellisellä alueella voi tämän vuoksi johtaa siihen, että tiedonhankinnan piiriin tulee huomattava määrä henkilöitä, joilla ei ole yhteyttä tiedonhankinnan perusteena olevaan uhkaan.

On tärkeää, että tiedonhankinta rajataan sekä pyydettyjen tietojen, ajanjakson että maantieteellisen alueen osalta siihen, mikä on kyseisessä tilanteessa välttämätöntä. Päätöksenteossa tulee ottaa nimenomaisesti huomioon tiedonhankinnan tosiasiallinen kattavuus ja vaikutukset sivullisten henkilötietojen ja luottamuksellisen viestinnän suojaan. Mitä suurempaan henkilökokoon, laajempaan alueeseen tai pidempään ajanjaksoon tiedonhankinta tosiasiallisesti kohdistuu, sitä painavampia ja yksilöidympiä perusteita toimivaltuuden käyttämiselle tulee edellyttää. Sääntelyn perusteella ei tule voida asettaa yleisiä, jatkuvia tai pitkäkestoisia tietojen luovutusvelvoitteita.

Tiedonhankinnan asianmukainen kohdentaminen sekä sen välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden arviointi kuuluvat toimivaltaiselle viranomaiselle tai tuomioistuimelle. Teleyritykselle ei tule siirtää vastuuta sen arvioimisesta, miten laajasti tai millä tavoin tiedonhankinta tulisi kohdentaa. Viranomaisen päätöksen tulee siten olla riittävän yksilöity muun muassa hankittavien tietojen sekä ajallisen ja maantieteellisen rajauksen osalta. Erityisen laajojen tai suuren sivullisten joukon tietoja koskevien pyyntöjen perusteluvelvollisuuden tulee olla korostunut.

58 e § Rikostiedustelua koskevan ilmaisukiellon vaikutukset yrityksiin

Ehdotettu 58 e §:n mukainen rikostiedustelua koskeva ilmaisukielto voi kohdistua myös teleyrityksen, viestinnän välittäjän tai muun palveluntarjoajan henkilöön, joka avustaa tai jota pyydetään avustamaan rikostiedustelukeinon käytössä.

Pykälässä tai perusteluissa tulee nimenomaisesti todeta ja selventää, ettei ilmaisukielto estä tiedon välttämätöntä käsittelyä ilmaisukiellon saaneen henkilön työnantajan sisällä niiden henkilöiden kesken, joiden tehtävät ml. yrityksen johto, sitä edellyttävät, asianmukaisia salassapito- ja käyttöoikeusjärjestelyjä noudattaen. Yrityksen sisällä tämä käsittely koskee mm. pyynnön oikeudellisen käsittelyä, teknistä toteuttamista, tietoturvallisuutta ja johdon vastuuta. Ilmaisukiellon tulee olla täsmällinen, oikeasuhtainen ja kestoaltaan välttämättömään rajattu.

58 o § Viestinnän välittäjän avustamisvelvollisuus tulee rajata täsmällisesti

Ehdotetun Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain 58 o §:n mukaan viestinnän välittäjän olisi ilman aiheetonta viivytystä tehtävä televerkkoon telekuuntelun ja televalvonnan edellyttämät kytkennät sekä annettava Rajavartiolaitoksen käyttöön telekuuntelun toimeenpanoa varten tarpeelliset tiedot, välineet ja henkilöstö. Sama koskisi tilanteita, joissa telekuuntelu tai televalvonta toteutetaan Rajavartiolaitoksen toimesta teknisellä laitteella.

FiCom pitää tärkeänä, että viestinnän välittäjän avustamisvelvollisuuden sisältö ja rajat määritellään täsmällisesti. Tämä korostuu erityisesti ehdotetun 58 o § tilanteissa, joissa Rajavartiolaitos toteuttaa telekuuntelun tai televalvonnan omalla teknisellä laitteellaan ja viestinnän välittäjän edellytetään tekevän tätä varten tarvittavia kytkentöjä sekä antavan tietoja, välineitä ja henkilöstöä.

Säännöksestä ja sen perusteluista tulee käydä selvästi ilmi, ettei avustamisvelvollisuus edellytä viestinnän välittäjältä sellaisia verkon tai järjestelmien muutoksia, jotka vaarantavat verkon turvallisuuden, eheyden tai palvelujen jatkuvuuden, eikä velvollisuus saa muodostua avoimeksi velvoitteeksi kehittää uusia teknisiä ratkaisuja viranomaisen käyttöön.

Lisäksi vastuunjaon tulee olla selvä. Rajavartiolaitoksen tulee vastata käyttämänsä teknisen laitteen ja menetelmän toiminnasta sekä toimenpiteen toteuttamisesta. Jos Rajavartiolaitoksen laite liitetään yrityksen verkkoon tai sen toimintaan muuten tukeudutaan, yrityksen on voitava varmistua siitä, ettei toimenpide vaaranna verkon turvallisuutta, eheyttä, muiden asiakkaiden viestinnän luottamuksellisuutta tai palvelujen jatkuvuutta.

Jos Rajavartiolaitoksen tekninen laite liitetään teleyrityksen verkkoon, ulkopuolinen taho voi teknisesti havaita toiminnan yrityksen verkossa tai jopa tulkita sen yrityksen omaksi toiminnaksi. Yritykselle ei saa syntyä vastuuta viranomaisen suorittamasta toimenpiteestä, sillä perusteella, että se täyttää laissa säädetyn avustamisvelvollisuutensa. Viranomainen vastaa käyttämänsä laitteen, menetelmän ja toimenpiteen lainmukaisuudesta, teknisestä toteutuksesta ja niiden aiheuttamista vahingoista. Myös avustamisesta aiheutuvien tosiasiallisten kustannusten täysimääräinen korvaaminen tulee varmistaa.

Perinteisesti yritys suorittaa avustamista koskevat tarvittavat tekniset toimenpiteet omassa verkossaan ja toimittaa pyydetty tiedot viranomaiselle sovitun menettelyn mukaisesti. Tästä syystä FiCom pitää käyttöoikeutta koskevaa velvollisuutta koskevaa sanamuotoa hyvin erikoisena ja poikkeuksellisen ”... annettava Rajavartiolaitoksen käyttöön telekuuntelun toimeenpanoa varten

tarpeelliset tiedot, välineet ja henkilöstö”. Esityksen sananmuodon mukaan siinä Rajavartiolaitokselle luovutettaisiin esimerkiksi teleyrityksen järjestelmän itsenäinen käyttöoikeus, määräysvalta järjestelmään tai yrityksen henkilöstöä. Tällaista käyttöoikeutta koskevaa sääntelyä esiintyy lähinnä valmiuslaissa. Tällaisella velvoitteella saattaa olla vaikutusta myös yleisten viestintäpalveluiden jatkuvuuteen, jos kyseessä kriittinen järjestelmä tai henkilöstö. Avustamisvelvollisuutta ei tule voida tulkita siten, että Rajavartiolaitokselle luovutetaan itsenäisiä käyttöoikeuksia teleyrityksen järjestelmiin tai verkkolaitteisiin; määräysvaltaa yrityksen järjestelmiin tai teknisiin välineisiin; taikka määräysvaltaa yrityksen henkilöstöön. Säännöstä ja sen perusteluja tulee muuttaa jatkovalmistelussa.

Esityksen 58 o §:n perusteluissa todetaan, että pykälässä säädettäisiin myös pääsystä eräisiin tiloihin ja että sääntely vastaisi asiasisällöltään poliisilain 5 b luvun 42 §:ää. Ehdotetun 58 o §:n lakiteksti ei kuitenkaan sisällä vastaavaa poliisilain nimenomaista säännöstä (42 § 2 mom) Rajavartiolaitoksen tai sen avustavan henkilöstön oikeudesta päästä tiloihin. Säännöksen ja perustelujen välinen suhde tulee selventää ja mahdollinen pääsyoikeus rajata laissa täsmällisesti.

FiCom pitää lisäksi tärkeänä, että poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yrityksille osoittamissa viranomaispyynnöissä, teknisissä toteutuksissa, dokumentoinnissa, tietoturvamenettelyissä ja kustannusten korvaamisessa noudatetaan mahdollisimman yhdenmukaisia käytäntöjä. Viranomaiskohtaiset päällekkäiset tekniset ratkaisut, erilaiset pyyntömuodot tai poikkeavat tulkinnat yritysten velvollisuuksista lisäävät tarpeettomasti hallinnollista kuormaa, kustannuksia, virheriskiä ja tietoturvariskejä.

Salaisten tiedonhankintakeinojen muutokset (3 luku)

18 a § Sijaintitiedon hankkiminen

Esityksessä ehdotetaan Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain 3 lukuun ja pakkokeinolain (806/2011) 10 lukuun uutta toimivaltuutta sijaintitiedon hankkimiseksi henkilön tai esineen paikantamiseksi tai seuraamiseksi (18 § a). Sijaintitiedolla tarkoitettaisiin tietoa, joka ilmaisee teleosoitteen, telepäätelaitteen tai tietyn yksilöivän tunnisteen sijainnin ja jota kerätään tai käsitellään viestintäverkossa, telepäätelaitteessa tai tietoyhteiskunnan palvelun tarjoamisen yhteydessä.

Teknologianeutraali toimivaltuus voisi kohdistua esimerkiksi teleyritykseen, tietoyhteiskunnan palveluntarjoajaan tai muuhun toimijaan, jolla on tarvittava sijaintitieto hallussaan ja saatavilla. Toimenpiteet, menettelyt, vastuut sekä pyyntöjen ja vaatimusten toteutustavat on siksi kuvattava riittävän selkeästi lain tasolla tai vähintään yksityiskohtaisissa perusteluissa. Sääntelyssä tai

perusteluissa tulee lisäksi varmistaa ilmaisukiellon kohteen, keston, oikeusperustan ja oikeusturvakeinojen riittävä selkeys.

Pyynnön tulee olla kirjallinen, riittävän yksilöity ja teknisesti toteuttamiskelpoinen. Siitä tulee ilmetä ainakin toimivaltuuden oikeusperusta, päätöksen tehnyt viranomainen, kohde, pyydetty tietoryhmä, ajallinen ja tarvittaessa maantieteellinen raja, määräaika sekä oikeusturvakeinot. Epäselviä tai teknisesti avoimia pyyntöjä ei tule jättää yritysten ratkaistavaksi.

FiCom pitää perusteltuna esityksen perusteluissa todettua lähtökohtaa, jonka mukaan pyynnön kohteena oleville yrityksille ei synny velvollisuutta luoda uutta kyvykkyyttä, kuten reaaliaikaisen sijainnin seuranta. Perusteltua on myös se, että kyse olisi nimenomaan teknisesti tallentuvasta sijaintitiedosta eikä esimerkiksi asiakasrekistereissä olevista tilaajatiedoista. Koska avustamis- ja korvaussääntelyn soveltuminen uusiin toimivaltuuksiin jää osin avoimeksi ja toimivaltuus on teknologianeutraali, rajausta tulee kirjata sääntelyyn yksiselitteisesti.

Lisäksi jatkovalmistelussa perusteluiden tasolle on syytä lisätä, että toimivaltuuden tulee koskea vain tietoja, jotka ovat yrityksen hallussa ja saatavilla osana sen tavanomaista ja lainmukaista toimintaa. Se ei saa merkitä velvollisuutta kerätä uusia tietoryhmiä, säilyttää tietoja nykyistä pidempään, rakentaa uusia teknisiä kyvykkyyksiä tai viranomaisrajapintoja taikka muuttaa verkkojen tai palvelujen teknistä toteutusta ilman nimenomaista sääntelyä ja täysimääräistä kustannusten korvaamista.

Ehdotetun sijaintitiedon käsitteen suhde sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 3 §:n 18 kohdan sijaintitiedon määritelmään tulee kuvata selkeästi. Rajanvedon suhteessa viestin sisältöön, välitystietoihin ja viestinnän luottamuksellisuuteen tulee säilyä selvänä.

19 § Yhdistymistietojen hankkiminen

Esityksessä ehdotetaan tukiasematietojen hankkimisen korvaamista yhdistymistietojen hankkimisella (19 §). Toimivaltuus kattaisi tiedon hankkimisen tietyn tukiaseman kautta telejärjestelmään tai tietyssä sijainnissa tietoyhteiskunnan palveluntarjoajan tietokantaan yhdistyneistä tai yhdistyvistä teleosoitteista, telepäätelaitteista tai yksilöivistä tunnisteista. Toimivaltuus laajenisi siten teleyritysten hallussa olevista tiedoista myös tietoyhteiskunnan palveluntarjoajien hallussa oleviin sijainnin ilmaiseviin tietoihin.

FiCom katsoo, ettei muutoksen yritysvaikutuksia ole arvioitu riittävästi. Toimivaltuuden laajeneminen voi lisätä pyyntöjä ja edellyttää uusia teknisiä ja prosessuaalisia toteutuksia.

Vaikutukset tulee arvioida teleyritysten ja viestinnän välittäjien sekä soveltuvin osin tietoyhteiskunnan palveluntarjoajien näkökulmasta.

Yhdistymistietopyyntöjen tulee olla täsmällisiä ja teknisesti toteuttamiskelpoisia. Sääntelystä tai perusteluista tulee ilmetä, mihin tietoihin toimivaltuus voi kohdistua, miten pyyntö rajataan ajallisesti ja paikallisesti sekä mikä on teleyritysten, viestinnän välittäjien ja tietoyhteiskunnan palveluntarjoajien rooli. Toimivaltuuden laajentuminen ei saa siirtää yrityksille viranomaiselle kuuluvaa harkintaa pyynnön kohdentamisesta tai laajuudesta.

Jos tietoyhteiskunnan palveluntarjoajille ei ehdoteta viestinnän välittäjiä vastaavaa avustamisvelvollisuutta, tämän tulee ilmetä sääntelystä yksiselitteisesti. Jos niille tai muille pyynnön kohteena oleville toimijoille kuitenkin syntyy lain nojalla tosiasiallisia velvoitteita tai kustannuksia viranomaisen avustamisesta tai tietojen antamisesta, myös niiden asemasta ja kustannusten korvaamisesta on säädettävä selkeästi. Korvausoikeuden tulee olla toimijaneutraali, eikä sen tule riippua siitä, määritelläänkö veloitettu yritys teleyritykseksi, viestinnän välittäjäksi vai muuksi palveluntarjoajaksi.

Yritysvaikutukset ja kustannusten korvaaminen

FiCom pitää yritysvaikutusten arviointia esityksen olennaisena puutteena. Esityksen mukaan Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain 3 luvun mukaisia sijaintitiedon hankkimisen soveltamistilanteita arvioidaan olevan vuosittain 30–50 tapausta. Myös yhdistymistietojen hankkimista koskevan toimivallan laajentuminen voi lisätä palveluntarjoajiin kohdistuvia pyyntöjä ja teknistä työtä. Vaikutusten kohdentumista teleyrityksiin ja muihin yrityksiin ei kuitenkaan voida ennakoida tarkasti.

Arvioinnissa tulee huomioida pyyntöjen määrä, järjestelmä- ja prosessimuutokset, tapauskohtainen henkilötyö, päivystys- ja varallaolotarpeet, laadunvarmistus, lokitus, tietoturva-arvioinnit sekä kyberturvallisuus- ja käyttövarmuusvaikutukset.

Esityksen 58 p §:n mukaan teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus tässä luvussa (3 a) tarkoitetusta viranomaisten avustamisesta ja tietojen antamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Korvauksesta säädetään sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (SVPL) 299 §:ssä.

Esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi korvauksia viestinnän välittäjälle tai palveluntarjoajille aiheutuvista kustannuksista. Ehdotetun Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain 58 o §:n avustamisvelvollisuus kohdistuisi viestinnän välittäjään, kun taas 58 p §:n mukainen oikeus

korvaukseen on sanamuodoltaan teleyrityksellä. Kuitenkin uudet sijaintitiedon ja yhdistymistietojen hankkimista koskevat toimivaltuudet voivat kohdistua myös muihin palveluntarjoajiin. Sama yritysrajaus on voimassa olevassa 56 §:ssä, jonka mukaan korvausoikeus koskee vain teleyritystä, vaikka 18 a § ja 19 §:n toimet voivat koskea muitakin kuin teleyrityksiä.

Korvaussääntelyn tulee olla toimijaneutraalia. Oikeuden korvaukseen tulee määräytyä sen perusteella, aiheutuuko toimijalle kustannuksia viranomaisen lakisääteisen pyynnön toteuttamisesta, tietojen antamisesta tai viranomaisen avustamisesta, eikä sen perusteella, määritelläänkö toimija teleyritykseksi, viestinnän välittäjäksi, tietoyhteiskunnan palveluntarjoajaksi tai muuksi palveluntarjoajaksi.

Ongelmallista on myös viittaus SVPL:n (56 § ja 58 p §), koska siinä säädetään yksinomaan viranomaisen avustamiseksi hankittujen järjestelmien, laitteistojen ja ohjelmistojen investoinneista ja ylläpidosta aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Esityksen ja voimassa oleva 56 §:n mukaan on epäselvää, miten korvaussäännöstä sovelletaan, kun kyse on yrityksen omien tietojen, välineiden ja henkilöstön Rajavartiolaitoksen käyttöön antamisesta. Sääntelyn selkeyttämiseksi Rajavartiolaitoksen rikostiedustelulain korvaussäännöksistä tulisi poistaa viittaus SVPL:ään.

Kaikilla viranomaisen avustamiseen tai tietojen antamiseen lain nojalla velvoitetuilla toimijoilla tulee olla oikeus täysimääräiseen korvaukseen kaikista veloitteen toteuttamisesta aiheutuvista kustannuksista. Korvauksen tulee kattaa henkilötyö, järjestelmä- ja integraatiomuutokset, ylläpito, päivystys, laadunvarmistus, lokitus, tietoturva-arvioinnit, operatiivinen koordinointi sekä kyberturvallisuus- ja käyttövarmuustoimet. Myös 58 o §:n mukaisen avustamisen, mukaan lukien tilanteet, joissa telekuuntelu tai televalvonta toteutetaan Rajavartiolaitoksen toimesta teknisellä laitteella, edellyttämä toimijan työ ja tekniset järjestelyt tulee korvata täysimääräisesti. Korvaussääntely ei saa jäädä uusien toimivaltuuksien tai uusien velvoitettujen toimijaryhmien osalta katvealueelle.

Korvauksen tulee kattaa myös yritykselle aiheutuvat välilliset kustannukset ja kustannukset, jotka aiheutuvat viranomaispyyntöjen turvallisen, luotettavan ja lainmukaisen toteuttamisvalmiuden ylläpitämisestä.

FiCom ry

Lahtinen Marko

